

29 675 Zee- en kustvisserij

33 576 Natuurbeleid

Nr. 237 Brief van de staatssecretaris van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 februari 2026

De garnalenvisserij voorziet Nederland al generaties lang van lokaal gevangen voedsel en vormt een belangrijk fundament voor vele kustgemeenschappen. In plaatsen als Urk, Stellendam, Scheveningen, Zoutkamp, Texel en de kop van Noord-Holland is de visserij onderdeel van de lokale identiteit. Tegelijkertijd is deze visserij onlosmakelijk verbonden met het natuurlijke systeem waarvan zij afhankelijk is en kan een vitale sector alleen bestaan wanneer visserij en natuur in evenwicht zijn. Met de Visie Voedsel uit zee en grote wateren (Kamerstuk 21501-32, nr. 1624) benadrukte het kabinet in 2024 die wederkerigheid: voedselwinning op zee blijft van maatschappelijke waarde, mits duurzaam en passend binnen de ecologische grenzen. Zo werk ik ook voor de garnalenvisserij toe naar een robuuste sector die een regionaal, gezond en duurzaam product levert – nu en voor volgende generaties.

De garnalenvisserij kent de laatste decennia echter grote uitdagingen, wat onzekerheid creëert voor deze sector. Tegelijkertijd gaat het ook niet goed genoeg met de natuur in de kustwateren; dit vraagt om gerichte beheermaatregelen. Met deze brief informeer ik uw Kamer over een eerste stap richting een toekomstvisie die uiteindelijk als doel zal hebben langjarig economisch perspectief te bieden. Dat kan alleen als wordt geborgd dat garnalenvisserij plaatsvindt binnen de bredere draagkracht van het ecologisch systeem. Dit zal zekerheid creëren voor alle betrokken partijen – vissers, handelspartners en natuurorganisaties. Zo ontstaat een gezamenlijke basis om de garnalenvisserij duurzaam, verantwoord en met vertrouwen in de toekomst voort te zetten. Ik laat het aan een volgend kabinet om de toekomstvisie verder uit te werken. Omdat pas na verloop van tijd gesteld kan worden welk effect de maatregelen uit dit pakket hebben gehad, ben ik van mening dat dit zwaar moet meewegen bij het vervolg. Ik deel in deze brief graag al een aantal hoofdlijnen

die mijns inziens de basis van de toekomstvisie zouden moeten vormen en eerste concrete maatregelen, zodat partijen al meer duidelijkheid krijgen over de te nemen stappen en de richting die we samen opgaan.

Ik richt mij hierbij specifiek op garnalenvisserij in de Nederlandse kust- en deltawateren en in het Nederlands deel van de Waddenzee. Daaronder vallen de Natura 2000-gebieden Waddenzee, Noordzeekustzone, Vlake van de Raan, Voordelta, Oosterschelde en Westerschelde, waar specifieke maatregelen voor gelden. Er is ook sprake van garnalenvisserij buiten Natura 2000-gebieden. Generieke maatregelen voor de hele garnalenvloot (bijvoorbeeld de vrijwillige saneringsregeling) zullen breed van toepassing zijn, zowel binnen als buiten de Natura 2000-gebieden.

Een aantal stappen heb ik reeds gezet om garnalenvissers weer toekomstperspectief te bieden. Zo heb ik in juni 2025 een natuurvergunning verleend aan de garnalenvissers, met daarin 10% minder visuren. Deze vergunning geldt voor Natura 2000-gebieden en heeft een duur van 20,5 jaar. Met deze langjarige vergunning krijgen vissers het perspectief dat nodig is om te kunnen investeren in verduurzaming en innovatie. Om te borgen dat ook voldoende rekening wordt gehouden met de ecologische draagkracht van het gebied, vindt elke zes jaar een evaluatie plaats om te toetsen of de voorwaarden waaronder garnalenvisserij kan plaatsvinden in Natura 2000-gebieden dienen te worden aangescherpt. De vergunning ligt momenteel voor in beroep en de rechter moet de vergunning nog bestendigen.

Daarnaast stond de vrijwillige saneringsregeling voor garnalenvissers open van 5 november 2025 t/m 2 februari 2026, hiervoor zijn 58 aanmeldingen ontvangen. Dat is circa een derde van de actieve garnalenvloot. Vissers die ervoor kiezen om hun bedrijf te beëindigen, krijgen met de saneringsregeling die mogelijkheid. Ik verwacht dat de visserijdruk hiermee afneemt. Ook wordt er ruimte gecreëerd voor de garnalenvissers die blijven en krijgt de overblijvende vloot de lucht die zij nodig heeft om zich duurzaam verder te ontwikkelen.

Naast het belang van economisch perspectief voor de vissers, dient ook het belang van betere bescherming van ecologisch gevoelige

gebieden om te komen tot een veerkrachtig en robuust ecologisch systeem centraal te staan. Om te komen tot zo'n robuust ecologisch systeem is meer nodig dan alleen het voorkomen van significante effecten van activiteiten op de aangewezen soorten en habitats in de verschillende N2000-gebieden, waarop de vergunningverlening is gericht. Voor een goede staat van instandhouding, een goed functionerend systeem waarin belangrijke natuurlijke processen in samenhang kunnen plaatsvinden, zijn meer maatregelen nodig. Voor de Waddenzee geldt daarbij ook het borgen van onder andere de Outstanding Universal Values (OUV) van het werelderfgoed. Daarvoor kijken we breder naar drukfactoren die invloed hebben op het ecologisch systeem (zie hieronder: Beleidskader Natuur Waddenzee).

Daarnaast verplicht de inwerkingtreding van de Natuurherstelverordening het kabinet tot het opstellen van een natuurplan, ook voor onze kustwateren. In Natura 2000-gebieden langs de kust worden daarnaast momenteel nieuwe beheerplannen opgesteld waarin het treffen van voldoende beheermaatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen en om verslechtering te voorkomen centraal staan. Tot slot wil ik met het op te stellen Beleidskader Natuur Waddenzee ondernemers en gebruikers duidelijkheid geven over welke activiteiten onder welke voorwaarden mogelijk zijn in de Waddenzee (Kamerstuk 33 576, nr. 403), vanuit een bredere ecologische systeembenadering die zich dus niet enkel richt op significante effecten op aangewezen soorten en habitats onder de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze eerste stap richting een Toekomstvisie Garnalenvisserij en de concrete maatregelen die ik in deze brief benoem, lever ik een belangrijke bijdrage aan het Beleidskader Natuur Waddenzee.

Om te komen tot een toekomstbestendige sector, die economisch en ecologisch duurzaam is, is het noodzakelijk om stappen te zetten in het beleid ten aanzien van de garnalenvisserij. Het is belangrijk dat alle betrokken partijen, en de garnalenvissers voorop, weten waar zij aan toe zijn. Daarom geef ik u met deze brief mijn visie voor de richting die met de Toekomstvisie Garnalenvisserij zou moeten worden ingeslagen.

Eerste contouren Toekomstvisie Garnalenvisserij

De garnalenvisserij hoort bij Nederland en mijn doel is die waarde te behouden. Het streefbeeld is dat de sector een goede boterham verdient binnen de draagkracht van het ecosysteem. Ondernemers zijn wendbaar en innovatief om zo een gezond en duurzaam ondernemerschap te behouden. De aanvoersector is professioneel en betrouwbaar en werkt goed samen met partijen aan de wal, zoals de afslagen en de handelaren. Toezicht en handhaving door de overheid is efficiënt en effectief.

Ecologisch kwetsbare gebieden die belangrijk zijn om te komen tot een robuust ecologisch systeem worden ontzien en gesloten voor de garnalenvisserij. De sector vist beheerst en met aandacht voor een gezonde ontwikkeling van het garnalenbestand en de Natura 2000-habitats en -soorten. Zo blijft er ruimte voor de visserij binnen de ecologische draagkracht van het systeem.

Aan de basis van het identificeren van bovengenoemde ecologisch kwetsbare gebieden staat het wetenschappelijk rapport van de commissie Eijsackers. Hieruit blijkt dat laag-dynamische, slibrijke gebieden doorgaans gevoeliger zijn voor de effecten van bodemberoering door garnalenvisserij dan hoog-dynamische, zandige gebieden. Ook andere relevante wetenschappelijke inzichten dienen te worden meegenomen. De effectiviteit van reeds genomen en nog te nemen maatregelen dient te worden gemonitord. Zo kan tijdig geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd worden.

Stand van zaken maatregelen

Een rendabele vloot en keten

Streefbeeld: De garnalenvloot is economisch rendabel en vissers hebben voldoende ruimte om op garnalen te vissen en elkaar niet in de weg te zitten. Het garnalenbestand is gezond en de vangsten zijn economisch optimaal. De afslagen en ketens zijn na vrijwillige sanering van een deel van de vloot aangepast aan de nieuwe vlootomvang. De visserij, afslagen en ketens hebben maatschappelijke verantwoordelijkheid hoog in het vaandel staan, leven de regels na en zijn economisch rendabel, efficiënt en innovatief.

De eerder genoemde vrijwillige saneringsregeling creëert ruimte voor de resterende garnalenvloot. De garnalenvissers die doorgaan, ondersteun ik met diverse investering- en innovatieregelingen. Het gaat daarbij onder meer om onderzoek naar innovatieve vistechnieken, verwerkingsmethoden en verduurzaming. Bij succesvolle resultaten zet ik me in om nieuwe technieken en concepten voor de visserijsector en de ketens toepasbaar te maken in de praktijk. Met de nieuwe Borgstelling MKB landbouw- en visserijkredieten (BLV) kunnen onder meer vissers, ook startende, per 1 januari 2026 eenvoudiger leningen aangaan voor onder meer innovatie en verduurzaming. Zo krijgt de sector de handvatten om zelf aan de slag te gaan met economische duurzaamheid op de lange termijn.

Vissen binnen de ecologische grenzen

Streefbeeld: Garnalenvisserij vindt plaats binnen de ecologische draagkracht van de Natura 2000-gebieden en heeft daarmee toekomstperspectief. Het garnalenbestand is gezond. Vangst van garnalen vormt geen bedreiging voor andere visbestanden als schol of fint. Er is ruimte voor zowel ongestoorde ontwikkeling van de zeebodem als het rusten en foerageren van kust- en zeevogels.

In het Natura 2000-gebied Waddenzee stel ik een gebiedssluiting in ten behoeve van bodembescherming. Ik realiseer mij dat het sluiten van gebied voor garnalenvisserij een grote impact kan hebben op lokale vissers die hun brood verdienen in de betreffende gebieden. Daarom heb ik veelvuldig overlegd met de betrokken producentenorganisaties, waarbij tot een zonering is gekomen die ook draagvlak heeft onder de vissers. Concreet gaat het om de sluiting van een gebied van circa 9.300 hectare ten behoeve van een robuust ecologisch systeem en verdere ontwikkeling richting de instandhoudingsdoelen. Het gaat hierbij in lijn met het advies van de Commissie Eijsackers om laag-dynamisch gebied waar de vissers niet afhankelijk van zijn, maar waar de ecologische waarde van het gebied voor het bredere ecosysteem wel hoog is.

De maatregel zal worden ondersteund door onderzoek gericht op de effectiviteit van de maatregel. Zo kan er worden bijgestuurd, waar nodig worden aangescherpt of versoepeld waar dat kan. Een

onderzoeksagenda wordt momenteel opgesteld door Wageningen Marine Research.

In verschillende Natura 2000-beheerplannen voor andere gebieden, die momenteel worden opgesteld, speelt ook het vraagstuk of additionele zoneringsmaatregelen ten aanzien van garnalenvisserij moeten worden genomen. Dit speelt onder andere in de Waddenzee, Noordzeekustzone en de Voordelta. Ik wil echter niet op dit vraagstuk vooruitlopen. Het proces om tot nieuwe beheerplannen te komen is nog in volle gang en in dat proces zullen conceptmaatregelen zorgvuldig worden gewogen, zowel op ecologische als sociaaleconomische effecten. De nieuwe beheerplannen zullen ingaan in 2028.

Ook is het van belang om, zeker bij het instellen van zoneringsmaatregelen die direct impact hebben op de vissers, de effecten van andere actuele ontwikkelingen in acht te nemen. Naar verwachting maakt een derde van de garnalenvloot gebruik van de saneringsregeling. Dat dit een impact gaat hebben op de visserijintensiteit en visserijbewegingen, lijkt mij evident. Hoe de visserijintensiteit zich ontwikkelt na de sanering is lastig te voorspellen. Daarom zal dit de komende jaren worden gemonitord. Mijns inziens dient dit te worden meegenomen bij het overwegen van verdere maatregelen in het kader van de Natura 2000 beheerplannen, het Beleidskader Natuur Waddenzee en het natuurplan in het kader van de Natuurherstelverordening.

In december 2025 heeft uw Kamer de motie van de leden Van der Plas en Den Hollander (Kamerstuk 21501-32, nr. 1738) aangenomen. Daarop ben ik in gesprek met Europese collega's en wetenschappelijke instellingen om te bezien welke mogelijkheden er zijn om kleinschalig Europees visserijonderzoek naar pulsvisserij uit te voeren in de kustzone. Graag benadruk ik dat eerder onderzoek naar de pulstechniek al heeft aangewezen dat bodemberoering hiermee drastisch wordt verminderd. Ook dit is een ontwikkeling die mijns inziens in acht dient te worden genomen wanneer verdere gebiedssluitingen voor garnalenvisserij worden overwogen. Overigens geldt dit ook voor andere innovaties van visserijtechnieken.

Daarnaast onderzoek ik de mogelijkheid om het garnalenbestand op een alternatieve manier te beheren, bijvoorbeeld door te sturen op meer seizoensmatig vissen of door het toekennen van individuele visuren aan garnalenvissers, waarmee zij worden gestimuleerd om te gaan vissen op die momenten dat vissen het meest loont: wanneer er weinig bijvangst is en de garnalen hun optimale marktgrootte hebben bereikt. Dit onderwerp verdient zorgvuldig onderzoek naar verwachte effectiviteit alvorens dit verder te implementeren omdat het grote veranderingen in de bedrijfsvoering van de vissers teweeg kan brengen.

Controle en handhaving

Streefbeeld: De garnalenvisserij wordt beoefend door een professionele sector die naleving van regelgeving hoog in het vaandel heeft staan. Controle en handhaving is efficiënt en effectief.

Vanaf september 2026 zijn alle garnalenvissers verplicht om een vernieuwd en verbeterd blackbox-systeem operationeel te hebben. Dit blackbox-systeem registreert met hoge nauwkeurigheid de vis- en vaaractiviteiten van de garnalenvissers. Toezichthouders hebben toegang tot deze informatie via een centrale server (Visserijmonitor) en ontvangen een melding wanneer het systeem signaleert dat er een overtreding wordt begaan. Toezichthouders kunnen hierdoor effectiever handhaven dan voorheen. Garnalenvissers kunnen in de Visserijmonitor ook zelf hun gegevens raadplegen.

Om tijdig aan de verplichtingen van de Europese controleverordening te voldoen, loopt er momenteel een pilot waarbij het blackbox-systeem continu het motorvermogen registreert.

Tot slot

Ik laat het aan een volgend kabinet om een toekomstvisie verder uit te werken en hoop middels deze brief enige duidelijkheid te verschaffen over de ontwikkelingen die de komende tijd nog verwacht kunnen worden. Ik begrijp dat maatregelen ten aanzien van garnalenvisserij impact hebben en zorgen kunnen oproepen bij

vissers. Het verkrijgen van langjarig economisch perspectief, waarbij de visserij in balans opereert met de natuur, is daarbij belangrijk om deze zorgen weg te nemen. Daarin moeten partijen, waaronder de sector en natuurorganisaties, elkaar vasthouden. Alleen door samen te werken, bouwen we écht aan een toekomst waar een gezonde en duurzame visserij blijft voortbestaan op een gezonde zee.

Ik dank dan ook alle betrokken partijen voor de gesprekken die ik met ze heb gevoerd om stappen richting een toekomstbestendige garnalenvisserij te kunnen zetten.

De staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J.F. Rummenie